

LP 2021

Malá kniha o odpuštění

Vladimír Stibor a kol.

Léčivý účinek odpuštění

Radana Šatánková

Kde pramení? Nebo bychom si ho museli vymyslet, kdyby neexistovalo?

Uvědomuji si, věřím a vyznávám, že odpuštění pramení od Boha, kterému na člověku záleží, vede ho, také mu odpouští – a to tehdy, když se s Bohem chce setkat, uzná svou vinu a lítost. Kdo s Bohem zakouší rodičovský vztah (Abba – aramejsky otec, tatínek; vždyť se modlíme „Otče náš...“), je jeho dítě, součást rodiny. Odpuštění jako vzor nahlížení na druhého člověka v dané situaci vidíme tedy nejprve u Boha. Jelikož každý krok v životě křesťanském má svůj důvod, není náhodné, co se má člověk naučit a domnívám se, že zde nastupuje pedagogika Boží. Záleží na každé lidské mysli a srdci každého člověka, odkud bude čerpat sílu k odpuštění. Někdo se inspiruje Bohem, jiný zase lidmi, kteří dokázali odpustit „neodpustitelné“ – ale k tomu jim dal sílu právě třeba Bůh.

Odpuštění je velmi vzácná schopnost, dar s citem, akt, kterého je člověk schopen, podobně jako je schopen lásky. Odpuštění je vlastně projevem lásky k člověku (té takzvané „protistraně“, která ublížila, zradila apod.) a také projevem lásky k sobě – nenechat se dále ublížením týrat.

I když máme schopnost odpustit, každý člověk je v téhle neměřitelné disciplině různě úspěšný. Uvědomuji si, že se budu muset učit odpouštět po celý život. Upřímně řečeno – v této škole života jsem žákem nižší třídy.

Abych téma trochu odlehčila – připomenu poslední slova básníka a mého oblíbence Heinricha Heineho (†1856). Ta údajně před skonem zněla patrně takto: „*Věřím, že Bůh mi odpustí. Ostatně – je to jeho řemeslo.*“ Oceňuji u německého romantika jasnost, nadhled, stručnost, humor.

Když nastane odpuštění, objeví se v duši klid a hřejivý pocit tepla?

Dostaví se úleva. Ty nekonečné otázky „proč“ totiž nikam nevedou. Věci pozemské hned v pořádku nebudou. Mezi lidmi je velmi snadné k porozumění nedojít. Úmyslné křivdy různým způsobem vykonané berou víru v dobro mezi lidmi. Dlouho jak beran tluče do zdi, až si říkám, že mám roky na to, abych pochopila, že odpustit není prohra. Odpustit je postoj, při němž si člověk minimálně zachová zdraví a šetrí čas pro něco krásnějšího a smysluplnějšího. Tak postupně lze dojít též k tomu, že odpustit je dokonce rozumné.

Nosí odpuštění na svém těle tajná tetování? Nebo to jsou jen jizvy, které si neseme po celý život?

O tom jsem kdysi uvažovala básnickým jazykem. Zatímco jsem napsala, že smím „ranami růst“ (a růst opravdu bolí), odpuštění jizvy zaceluje. Ne vždy úplně, jako kdyby se nic nestalo. Ale je možné chodit bez jizev - se zahojeným tělem, se zhojenou duší. Přikláním se k odpuštění i proto, že má léčivý účinek.

V mnoha lidech přebývá trpkost, hořkost, nevrlost - určitě k tomu mají objektivní důvod. Mým cílem je takhle nedopadnout.

Lze odpuštění někdy vzít zpět?

Nevím, jestli druhá strana chce slyšet: „Tak já ti tedy odpouštím.“ Třeba o to ani nestojí, lidé jsou různí... V duchu se o odpuštění usilovně snažím a je pravda, že proces bývá velmi složitý. Jedno ráno si řeknu, že už na to kašlu, druhý den popřu vše, k čemu jsem došla. Ocítám se v tanci, při kterém v nepravidelném rytmu přešlapuji tam a zpět. Odůvodnění je nasnadě - velkou práci musí vykonat právě ten, komu bylo ublíženo. Jinak člověk nosí neviditelná závaží, těžký batoh, který nejde sundat. S tím batohem chodíte mezi lidmi, trávíte svůj život, usínáte, probouzíte se s ním. Zátěž, od které je třeba den po dni, krok po kroku, si pomoci. Chtít si pomoci, nikdo za mě nikomu neodpustí.

Lze odpuštění přirovnat k zahradě, k níž se upínáme a v níž je možné spočinout, i kdyby to bylo jen na chvíli?

Ano, krásně vyjádřeno. Cítím z těchto slov přijetí a obejmutí. Dříve jsem se těžko srovnávala se skutečností, že něco správného a pravého může trvat jen chvíli. Dnes už jsem ráda za to, že se tak děje - byť by to mohlo trvat jen na chvíli.

Je odpuštění projevem zbabělosti nebo hrdinství?

Odpuštění není projevem souhlasu, není ani zbabělým útekem, není ani podlehnutím agresorovi. Odpustit je dle mého názoru jednoznačně to pravé hrdinství. Hrdina obyčejného života, všedního dne, se musí vypořádat s mnoha nelehkými vztahy a projevy zla. Když se nám jich dostane od našich nejbližších, bolí to nejvíce. Setkávat se s bolestí není nic pro slabého člověka. Zpracovat rány je umění silných osobností.

O odpuštění se tvrdí, že má nespočet nuancí i forem. Může být starší sestrou té, která čeká na své ztracené syny a vyhlíží je i tehdy, leží-li před ním rozlehlá poušť?

Vyhlíží. Odpuštění je možné až do posledního dechu; je časově neomezené, protože mohu odpustit i za hranicí smrti, dojít ke smíření. Přes propasti, čas, vzdálenosti a pouště člověk dokáže čekat na vlídné slovo, na lásku, i na odpuštění...

Odpouštění se lze naučit nebo jen nám to vrozené jako další lidské vlastnosti?

Řekla bych, že odpouštět je lidské, člověku vrozené. Zbývá nám toto umění ještě rozvíjet. Inspirace je všude, stačí se jen dívat...

Uhodí-li tě někdo do jedné tváře, nastav mu i druhou... říká se již odpradáвна. Zde je asi přítomnost odpuštění nezastupitelná... Ale co když druhá rána bude fatální a smrtelná?

Bude-li, bude. Pak je třeba myslet na memento mori. Žít tak, jako kdyby to byl můj poslední den. Každý přece umřeme, jen nevíme kdy a za jakých okolností. Je pro mne neodpustitelné zemřít hloupě, anebo bez myšlenky a důvodů, na nichž mi záleží.

Je odpuštění milostí, které se nám dostává jen zřídka za život?

Tak zřídka se nám milosti odpuštění nedostává. Jen si to neuvědomujeme. Existují i pohledy a nevyřčená slova, která mluví jasně - že jsme si vzájemně něco odpustili, že jedeme nanovo a nevracíme se ke starému. Škrť a další nový list je před námi.

Bojím se zeptat, jak daleko má odpuštění k lásce?

Neboj se ptát, viz výše, pravda je to. V lásce je třeba odpouštět a odpuštění je lásky součástí. Láska i odpuštění mají mnoho forem a podob. Ježíš odpustil. I my máme prosit o odpuštění. I my odpouštíme. Jsme ve vztahu aktivní. Buďme!